

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 761

Tiltaltes navn: Gunhild Olsdatter

Årstall: 1663

Sted: Vardø i Finnmark

komne til Skjælds Alder, ej heller nogen tiid været til Guds-bord og annammet det højværdige Alterens Sacramente, men ere gandske vankundige, hvorfor det er en vanskelig Sag at dönne udi, vide vi derfor herudi ej anderledis at kunde kjende, end at vi henviiser denne Sag fra oss og til vores Overdommer, Velb. H. Laugmand.

Anno 1663, den 9 Marti, holdt Kongl. Maj:ts Foged over Finmarken, Niels Sörensen (Fiil), Ting paa Wardöehuus udi vores gunstige Landsherres Nærværelse med tilbørlige Laugrettesmænd, hvor da udi Rette blev fremført Margrethe Styrk Olsens, som for Troldoms Sag er udlagt.

Hun vilde paa Landsherrens Tilspørgsel indtet i nogen Maade bekiende, men begiærede at maatte (a)proberes paa Söen, eftersom hun sig ikke, selv 12. kand befrie imod Loven.

Den 10 blev atter Ting holden i Overværelse af de samme samt Sorenskriven.

Da efter at Probationen var skeet, befandtes hun at flyde som et Fisker Dubbel.

Da bekiendte hun derefter (efter flittig inquisition) for Retten at have lært Troldoms Konster i Tromsen, og det af en gammel Troldqvinde, som gav hende det ind (i et stöke ost) i noget Melk, hvorefter hun af ondt matte (tejde) sig. Anden Dag probeerte hun, om hendes Kunst var fix, paa et Lam, i det hun gav samme det ind i Melk, og strax sprak det (i to og döde).

En Dag, hun var alleene, kom den slemme Satan till hende i en stor Mands Lignelse og spurgte, om hun vilde tjene ham, saa skulde [hun] faae Lykke til (fæ og qvæg samt alt andet, hvis hun begiærede). Da sagde hun ham fuldkommen Tjeneste. — Og heeder hendes Gud Zackarias.

Ydermeere bekiender hun, at Sölve Niels Dotter, Sigri Klokkers og det lidet Pige barn Maren var forleden Iuule Nat hos hende og vilde have hende med i Anders Petersens Kielder at drikke (sig) en Ruus (paa), men hun undskyldte sig med at hun var saa tung, fordi hun reede (den tid de var

bos hende) til Barsel; og vare de skabte udi Kattes Lignelse.

Iligemaade bekiender hun, at Sit Hans Natt var hun paa Dommen med Giertrud Sören Christensens, Sigri Jons dotter, Ragnild Endres dotter, Gundle Christen Hansens og Dorthe Waaröe. Der dansede de, drak Öll og Viin og legte Bretspill, enhver med (deris) Guder, og vare de der en Times Tiid.

Iligemaade, at hun, Sölve og Præste Andersens Marie havde forgiort og ombragt Velb. Jörgen Friises Sluffe, (som var skikket til at hente med paa den Ryske kost) — og var hun i en Maase Lignelse, Sölve i Kobbe Lignelse, og Marie i en Niise Skikkelse — og det fordi Smeld Niels, som var med paa Baaden, havde friet til hende og ikke holdt det. Dog kunde de ikke ombringe Folkene, fordi de frygtede Gud, men Sluffen blev ombragt.

Iligemaade var hun med at forjage Fisken fra Landet, som de andre henrettede. Troldqvinder havde udlagt hende, og var Gertrud i sin egen liflig Skikkelse, klæd i en sort Tröje, et rødt boffelbaijs Skjört, en rød Hue med Guldkniplinger paa, med en hvid Dug om Halsen; og sad hun paa Vandet med Tarre i Haanden og rundt om sig; hun selv var i en Maases, Gundel i en Kobbes, Dorthe i en Niises, Sigri i en Styrres (Lignelse), og havde de alle Tarre Lægger i deres Hænder, hvormed de forjagde Fisken.

Videre beretter Margrete, at hun gjorde det, fordi hendes Madmoder havde negtet hende en Begiering. Sigri havde gjort det, fordi hendes Udreedere havde engang truet hende med Trold(quinde)hullet, och Gertrud fordi hendes Udreeders Folk var (nogenlunde) skyldfrie, saa hun meente, hun kunde ikke have saadan Magt over dem som ellers, (naar de var udi Skyld og Giæld).

Ligesaa bekiender hun, at hun saavelsom Sigri Jons Dotter var med de henrettede Troldqvinder at ville have forgiort Jens Ottensens Skib, og det fordi Dorthe Laurits Dotter var vreed paa Laurits Braas.

Dog kunde de ingen Magt have dermed, fordi de paa kaldede Herren og havde en sterk Troe til Gud. Og continuerede samme Uvejir, indtil hand var forbi (Norrkåpen).

Iligemaade blev udi Retten fremfordret Ragnild Endres Dotter, som paa Tilspørgsel bekiendte, at hun havde lært Troldoms Konster (for 2 aar siden) af en Finne Qvinde ved Navn Ragnild; at hun havde tilsagt den Onde Tjeneste, og strax [satte] hand sit Merke paa hendes venstre Arm ovenfor Alboen.

Hun var eengang i en Aands Lignelse at melke Morten Jensens Koe.

Og heeder hendes Gud Bans.

Hun bekiender og at have [været] med paa Dommen med alle de andre, som Margrete Jons Dotter tilforn for Retten bekiendt haver, og at Margrethe Jons Dotter mistede den Tiid hendes Skoe paa den højre Foed, da hun dandsede med gammel Erich paa Dommen, og at hand gav hende en anden Skoe igien, og at Gertrud Sören Christensens skienkede for dennem Öl og Viin af et Tin begere.

Item blev ogsaa udi Rette fremført Sigri Jons dotter, som af Margrethe Jons dotter for Troldoms Sag var udlagt.

Da vil hun ikke den reene Sandhed udsige. Da blev Ragnild Endres Dotter fremkaldet og sagde det fuldkommen sandt at være, som Margrete Jens Dotter hende havde paa-sagt.

Omsider kom hun til Sandheds Bekiendelse, nemlig at rige Mette havde givet hende det ind i Melk og Bröd. Da kom Satan til hende (i en svart hunds lignelse), og hun tilsagde ham Tjeneste. — Hendes Gud beder Jacob og haver tegnet hende paa hendes eene (Liden Finger, paa den yderste Side) paa den venstre Haand.

Hvad Margrethe ellers om hende haver berettet, kand hun ikke fragaae.

De andre, som af Margrethe i Troldoms Kunster udlagte, ere sandfærdig Troldqvinder. — At alt dette er Sandhed, derpaa vil hun döe. Saa haver hun og været med at ville forgiöre Jens Ottesens Skib.

Deslige blev og udi Rette fremfordret Gundel Ols Dotter, som og av Margrethe Jons dotter var udlagt for Troldom: at hun nemlig var med paa Dommen; var med at forjage Fisken

fra Landet og ville have ombragt Skipper Jens Ottesen. Hvorom hun indtet i nogen Maade vil bekiende, men til sin Befrielse er begiærendes at prøberes paa Söen, hvilket og blev hende tilstaaed.

Endnu blef i Rette fremført Dorthe Pouels Dotter, som ogsaa af Margrethe, Ragnild og Sigri for Troldoms Sag er udlagt: at hun var med paa Dommen; var med at forjage Fisken og var med at ville ombringe Jens Ottesen. Hvorom hun indtet vilde bestaae, men begierede og maatte prøberes paa Söen og flöed.

Den 11 blev atter Ting holden i Overværelse af de samme. Da blev fremført Gundel Ols Dotter, som efter Probationen flöed som et (fiskerdubbel).

Derefter tilstoed hun sig skyldig i hvad de andre havde hende tillagt.

Hendes Gud heeder Morten. Og gav hand hende noget Töij. (ligt som blaa Stivelse, hvor hun det skulde komme udi noget mad til at forgiöre og) og omkomme hendes Börns Skolemester, Mads Hansen. Men hun vilde ikke forraade ham, men gav en Hund det ind, som der udover blev gal og löb i Söen og druknede sig. Men hun fragaar aldeeles at have seet Giertrud Sören Christensens hverken paa Dommen eller Söen.

Til Wedermaals Tale mödte bemeldte Giertrud. Da for det første iblandt for omskrevne Troldqvinders Beskyldninger haver Sigri Jons Dotter fragaaen noget af hendes første Bekjendelse om Gertrud, nemlig, at hun foregiver at have sagt Usandhed om hende, at hun icke var med paa Dommen eller at forjage Fisken.

Efter slig deres fule Misgierninger sætter Kongl. Maij:ts Foged i Rette, om de ikke bör miste deres Liv til Ild og Baal.

Da efter Tiltale, Giensvar og denne Sags Lejlighed og efterdi det saaledes med Margrethe Jons Dotter befindes sandfærdigt, som hun udförligen selv bekiendt og med sin höijste Eed for Retten udlagt haver og formedelst hendes begangne Misgierninger (derfor paa sit legeme) her i Verden liide og